

درآمدی بر الگوهای ارتباطی خانواده

مؤلفان

مختار حیدریگی

زیبا ناصرزاده

بهزاد اسدیگی

نام کتاب	:	درآمدی بر الگوهای ارتباطی خانواده
مؤلفان	:	مختار حیدریگی، زیبا ناصرزاده، بهزاد اسدیگی
صفحه‌آرایی	:	انتشارات رشد فرهنگ
طراح جلد	:	مهندس ریحانه رحیمی
لینتوگرافی، چاپ و صحافی	:	واصف
نوبت چاپ	:	اول - بهار ۱۴۰۱
شمارگان	:	۳۰۰ نسخه
بها	:	۳۵۰۰۰ تومان
قطع و رنگ	:	رقعی سیاه و سفید

www.ketab.ir

فروش اینترنتی: roshdefarhang.ir

انتشارات رشد فرهنگ

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۲۰۵-۵۵۰-۹

ISBN: 978-622-205-550-9

کلیه حقوق این اثر برای ناشر و مؤلف محفوظ است

آدرس: تهران، خیابان مرتضوی، بعد از تقاطع جیحون، پلاک ۷۰۶

تلفن: ۰۲۱-۶۶۳۷۷۵۷۰

Email: roshdefarhang@yahoo.com

فهرست مطالب

۷	مقدمه
۱۱	الگوهای ارتباطی خانواده
۱۷	تاریخچه الگوهای ارتباطی خانواده
۱۹	ابعاد الگوهای ارتباطی خانواده
۲۰	جهت‌گیری گفت و شنود
۲۲	جهت‌گیری هم‌نواپی
۲۴	انواع خانواده‌ها در الگوهای ارتباطی
۲۵	خانواده‌ی توافق‌کننده
۲۶	خانواده‌ی کثرت‌گرا
۲۷	خانواده‌ی محافظت‌کننده
۲۸	خانواده‌ی بی‌قید
۳۰	پژوهش‌های انجام شده پیرامون الگوهای ارتباطی خانواده
۴۴	سنجش الگوهای ارتباطی خانواده
۴۷	پرسشنامه‌ی تجدیدنظرشده‌ی الگوهای ارتباطی خانواده
۵۱	منابع

مقدمه

امروزه همه‌ی صاحب نظران در علوم رفتاری و اجتماعی اعتقاد دارند که نهاد خانواده، اولین و مهم‌ترین پایگاه اجتماعی انسان می‌باشد، پایگاهی که کودک از آن تأثیر می‌پذیرد و در آن جا آموزش می‌بیند. با وجود این در خصوص رویکردها و استراتژی‌های مدیریت در خانواده نظرات متفاوتی وجود دارد. بنابراین پژوهش‌ها در رابطه با خانواده هم باعث شناخت بهتر این نهاد می‌شود و هم زمینه‌ی شناخت بیشتر ما از افرادی که در آن رشد می‌کنند، را مهیا می‌سازد. یکی از متغیرهایی که نشان داده

شده است با خودکارآمدی تحصیلی دانش‌آموزان در ارتباط است، الگوهای ارتباطی خانواده^۱ می‌باشد (انوری، کج باف، منتظری و سجادیان^۲، ۲۰۱۲). منظور از الگوهای ارتباطی خانواده، چگونگی تعامل بین اعضای خانواده برای رسیدن به عقاید مشترک و نحوه‌ی اتخاذ تصمیمات توسط خانواده می‌باشد (فیتزپاتریک^۳، ۲۰۰۴). فیتزپاتریک و ریچی^۴ (۱۹۹۴) دو بعد زیربنایی الگوهای ارتباطی خانواده را تحت عناوین «جهت‌گیری گفت و شنود»^۵ و «جهت‌گیری هم‌نوایی»^۶ شناسایی کرده‌اند. کوئرر^۷ و فیتزپاتریک (۲۰۰۲) جهت‌گیری گفت و شنود را میزانی می‌دانند که خانواده، شرایطی را فراهم می‌کند که همه‌ی اعضای آن، آزادانه و راحت در تعامل، بحث و تبادل نظر درباره‌ی گستره وسیعی از موضوعات، بدون محدودیت زمانی شرکت کنند. خانواده‌هایی که الگوی ارتباطی آنان به

^۱. Family Communication patterns

^۲. Anvari, Kajbaf, Montazeri & Sajjadian

^۳. Fitzpatrick

^۴. Ritchie

^۵. Conversation Orientation

^۶. Conformity orientation

^۷. Koerner

صورت گفت و شنود است، میزان بالایی از آزادی و راحتی را برای شرکت اعضای خانواده در موضوعات مختلف مهیا می‌کنند و در تصمیم‌گیری‌ها با هم مشارکت دارند. هم‌چنین کوثرنر و فیتزیاتریک (۲۰۰۲) جهت‌گیری هم‌نوایی را میزانی که خانواده شرایط همسان بودن نگرش‌ها، ارزش‌ها، اجتناب از تعارض و وابستگی متقابل اعضای خانواده را مورد تأکید قرار می‌دهند، تعریف کرده‌اند. خانواده‌هایی با الگوی هم‌نوایی، بیشتر به نقش یکسان‌سازی نگرش‌ها، ارزش‌ها و عقاید تأکید دارند و از کشمکش و تعارضات دوری می‌کنند و بر همبستگی خانواده با یکدیگر تأکید دارند.

تحقیقات مختلفی، نشان داده‌اند که جهت‌گیری گفت و شنود دارای پیامدهای مثبت فردی و اجتماعی برای اعضای خانواده و جهت‌گیری هم‌نوایی در بیشتر اوقات دارای پیامدهای منفی است. پژوهش‌ها نشان داده‌اند که جهت‌گیری گفت و شنود با خودکارآمدی (انوری و همکاران، ۲۰۱۲) خودکنترلی^۱ (رحیمی، یوسفی، ۱۳۸۹) و حرمت خود^۱ (کوروش‌نیا،

^۱. Self-control

(۱۳۸۵) رابطه‌ی مثبت داشته و با اضطراب^۲ و افسردگی^۳ (کوروش نیا، ۱۳۸۵) رابطه‌ی منفی دارد. هم چنین نشان داده شده است که جهت‌گیری هم‌نوایی با خودکارآمدی (انوری و همکاران، ۲۰۱۲) خودکنترلی (رحیمی و یوسفی، ۱۳۸۹) و حرمت خود (کوروش نیا، ۱۳۸۵) رابطه‌ی منفی معناداری دارد.

www.ketab.ir

^۱. Selfesteem

^۲. Anxiety

^۳. Depression